

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

Лабораторна робота №5
з дисципліни «Комп'ютерні мережі»

«Доменна служба імен. Утиліти nslookup та dig»

Виконав студент групи: КВ-11

ПІБ: Терент'єв Іван Дмитрович

Перевірив: _____

Київ 2024

Мета роботи

Поглиблене самостійне вивчення спеціальних питань, присвячених організації та конфігуруванню сервера доменних імен.

План виконання лабораторної роботи

1. Ознайомитися з теоретичними відомостями, що викладені в методичному посібнику до лабораторної роботи та засвоїти їх.
2. Виконати завдання до лабораторної роботи.

Завдання

1. Виконати пряме перетворення для вказаного викладачем доменного імені. Звернути увагу на наявність канонічного доменного імені і псевдоніма (alias). Виконати зворотне перетворення для отриманої IP-адреси. Перетворення виконувати шляхом посилки ітеративних запитів, не забудьте вказати абсолютні доменні імена. Виконати пряме і зворотне перетворення для scs.kpi.ua.
2. Налаштувати хост так, щоб він звертався до іншого DNS-серверу своєї зони. Список серверів своєї зони знайти.
3. Для вказаного викладачем хосту знайти зону DNS, до якої він належить; сервери DNS, які її обслуговують; тимчасові характеристики взаємодії первинного і вторинного серверів для цієї зони; можливі псевдоніми даного хосту. Одержувати тільки авторитетні відповіді.

Теоретичні відомості

Доменна система імен (DNS)

DNS (Domain Name System) — це ієрархічна розподілена система, що забезпечує відповідність між доменними іменами та IP-адресами. Основні функції DNS:

Перетворення доменних імен у IP-адреси (пряме перетворення).

Перетворення IP-адрес у доменні імена (зворотне перетворення).

Забезпечення навігації в мережі Інтернет.

Типи DNS-записів

A (Address Record): Відповідає за зіставлення доменного імені з IP-адресою.

PTR (Pointer Record): Використовується для зворотного перетворення IP-адрес у доменні імена.

NS (Name Server): Вказує на сервери, що обслуговують доменну зону.

SOA (Start of Authority): Містить інформацію про первинний сервер зони, контактну особу адміністратора та тимчасові характеристики зони.

CNAME (Canonical Name): Псевдонім, який перенаправляє на інше доменне ім'я.

Пряме та зворотне перетворення

Пряме перетворення: Перетворення доменного імені у IP-адресу виконується через A-запис.

Зворотне перетворення: Перетворення IP-адреси у доменне ім'я виконується через PTR-запис у зоні in-addr.arpa.

DNS-зона

Зона — це частина ієрархічної структури DNS, що обслуговується певними DNS-серверами. Для кожної зони визначається первинний (master) і вторинні (slave) сервери.

Тимчасові характеристики DNS-зони

Refresh: Інтервал оновлення вторинного сервера.

Retry: Інтервал повторної спроби з'єднання між серверами.

Expire: Час, після якого вторинний сервер вважає інформацію недійсною, якщо оновлення не відбулося.

Minimum TTL: Мінімальний час життя записів у кеші.

Утиліти для роботи з DNS

dig: Потужна утиліта для виконання DNS-запитів, дозволяє отримувати інформацію про різні типи записів (A, PTR, NS, SOA тощо).

Приклад: dig scs.kpi.ua +norecurse — ітеративний запит для прямого перетворення.

nslookup: Спрощена утиліта для DNS-запитів, менш гнучка, ніж dig.

Приклад: `nslookup scs.kpi.ua` — запит для отримання IP-адреси.

Файл конфігурації DNS (/etc/resolv.conf)

Цей файл використовується для налаштування DNS-серверів, до яких звертається система.
Основні директиви:

`nameserver <IP>` — IP-адреса DNS-сервера.

`search <домен>` — домен, що додається до неповних запитів.

Хід роботи

```
t3ry4@fedora:~$ dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua +norecurse

; <<>> DiG 9.18.30 <<>> @ns.kpi.ua scs.kpi.ua +norecurse
; (1 server found)
;; global options: +cmd
;; Got answer:
;; ->>HEADER<<- opcode: QUERY, status: NOERROR, id: 11427
;; flags: qr aa; QUERY: 1, ANSWER: 1, AUTHORITY: 4, ADDITIONAL: 2

;; OPT PSEUDOSECTION:
; EDNS: version: 0, flags;; udp: 4096
;; QUESTION SECTION:
;scs.kpi.ua.                IN      A

;; ANSWER SECTION:
scs.kpi.ua.                3600    IN      A      77.47.131.42

;; AUTHORITY SECTION:
kpi.ua.                    3600    IN      NS      ns1.first-ns.de.
kpi.ua.                    3600    IN      NS      ns.kpi.ua.
kpi.ua.                    3600    IN      NS      robotns3.second-ns.com.
kpi.ua.                    3600    IN      NS      robotns2.second-ns.de.

;; ADDITIONAL SECTION:
ns.kpi.ua.                 3600    IN      A      77.47.128.130

;; Query time: 20 msec
;; SERVER: 77.47.128.130#53(ns.kpi.ua) (UDP)
;; WHEN: Sun Dec 01 05:23:15 EET 2024
;; MSG SIZE rcvd: 186
```

Рис. 1 – Пряме перетворення доменного імені scs.kpi.ua у IP-адресу.

За допомогою команди `dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua +norecurse` виконано ітеративний запит. У секції ANSWER SECTION отримано IP-адресу: 77.47.131.42.

```

t3ry4@fedora:~$ dig @ns.kpi.ua -x 77.47.131.42 +norecurse

; <<>> DiG 9.18.30 <<>> @ns.kpi.ua -x 77.47.131.42 +norecurse
; (1 server found)
;; global options: +cmd
;; Got answer:
;; ->>HEADER<<- opcode: QUERY, status: NOERROR, id: 52798
;; flags: qr aa; QUERY: 1, ANSWER: 1, AUTHORITY: 2, ADDITIONAL: 3

;; OPT PSEUDOSECTION:
; EDNS: version: 0, flags:; udp: 4096
;; QUESTION SECTION:
;42.131.47.77.in-addr.arpa.      IN      PTR

;; ANSWER SECTION:
42.131.47.77.in-addr.arpa. 7200 IN      PTR      scs.kpi.ua.

;; AUTHORITY SECTION:
131.47.77.in-addr.arpa. 7200 IN      NS       ns.kpi.ua.
131.47.77.in-addr.arpa. 7200 IN      NS       ns2.kpi.ua.

;; ADDITIONAL SECTION:
ns.kpi.ua. 3600 IN      A       77.47.128.130
ns2.kpi.ua. 3600 IN      A       77.47.128.131

;; Query time: 20 msec
;; SERVER: 77.47.128.130#53(ns.kpi.ua) (UDP)
;; WHEN: Sun Dec 01 05:25:17 EET 2024
;; MSG SIZE rcvd: 145

```

Рис. 2 – Зворотне перетворення IP-адреси 77.47.131.42 у доменне ім'я.

Командою `dig @ns.kpi.ua -x 77.47.131.42 +norecurse` виконано запит. У секції ANSWER SECTION отримано відповідне доменне ім'я: `scs.kpi.ua`.

```

t3ry4@fedora:~$ dig scs.kpi.ua NS

; <<>> DiG 9.18.30 <<>> scs.kpi.ua NS
;; global options: +cmd
;; Got answer:
;; ->>HEADER<<- opcode: QUERY, status: NOERROR, id: 61362
;; flags: qr rd ra; QUERY: 1, ANSWER: 0, AUTHORITY: 4, ADDITIONAL: 2

;; OPT PSEUDOSECTION:
; EDNS: version: 0, flags:; udp: 65494
;; QUESTION SECTION:
;scs.kpi.ua.                IN      NS

;; AUTHORITY SECTION:
kpi.ua.                    2579    IN      NS      robotns2.second-ns.de.
kpi.ua.                    2579    IN      NS      ns1.first-ns.de.
kpi.ua.                    2579    IN      NS      ns.kpi.ua.
kpi.ua.                    2579    IN      NS      robotns3.second-ns.com.

;; ADDITIONAL SECTION:
ns.kpi.ua.                 164     IN      A        77.47.128.130

;; Query time: 58 msec
;; SERVER: 127.0.0.53#53(127.0.0.53) (UDP)
;; WHEN: Sun Dec 01 05:25:51 EET 2024
;; MSG SIZE rcvd: 170

```

Рис. 3 – Отримання списку серверів імен для зони scs.kpi.ua.

За допомогою команди `dig scs.kpi.ua NS` знайдено авторитетні сервери зони. Список серверів:

- ns1.first-ns.de
- ns.kpi.ua
- robotns3.second-ns.com
- robotns2.second-ns.de.

```
# operation for /etc/resolv.conf.

nameserver 127.0.0.53
options edns0 trust-ad
search .

# ns.kpi.ua
nameserver 77.47.128.130
# ns2.kpi.ua
nameserver 77.47.128.131
t3ry4@fedora:~$ dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua

; <<>> DiG 9.18.30 <<>> @ns.kpi.ua scs.kpi.ua
; (1 server found)
;; global options: +cmd
;; Got answer:
;; ->>HEADER<<- opcode: QUERY, status: NOERROR, id: 29788
;; flags: qr aa rd; QUERY: 1, ANSWER: 1, AUTHORITY: 4, ADDITIONAL: 2
;; WARNING: recursion requested but not available

;; OPT PSEUDOSECTION:
; EDNS: version: 0, flags:; udp: 4096
;; QUESTION SECTION:
;scs.kpi.ua.                IN      A

;; ANSWER SECTION:
scs.kpi.ua.                3600    IN      A      77.47.131.42

;; AUTHORITY SECTION:
kpi.ua.                    3600    IN      NS      robotns2.second-ns.de.
kpi.ua.                    3600    IN      NS      ns1.first-ns.de.
kpi.ua.                    3600    IN      NS      ns.kpi.ua.
kpi.ua.                    3600    IN      NS      robotns3.second-ns.com.

;; ADDITIONAL SECTION:
ns.kpi.ua.                 3600    IN      A      77.47.128.130

;; Query time: 20 msec
;; SERVER: 77.47.128.130#53(ns.kpi.ua) (UDP)
;; WHEN: Sun Dec 01 05:31:29 EET 2024
;; MSG SIZE rcvd: 186
```

Рис. 4 – Налаштування локального хоста для використання іншого DNS-сервера.

Внесено зміни до файлу /etc/resolv.conf, додано рядки:

nameserver 77.47.128.130

nameserver 77.47.128.131

Команда dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua підтвердила успішне використання нового сервера.


```
t3ry4@fedora:~$ dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua SOA

; <<>> DiG 9.18.30 <<>> @ns.kpi.ua scs.kpi.ua SOA
; (1 server found)
;; global options: +cmd
;; Got answer:
;; ->>HEADER<<- opcode: QUERY, status: NOERROR, id: 2564
;; flags: qr aa rd; QUERY: 1, ANSWER: 0, AUTHORITY: 1, ADDITIONAL: 1
;; WARNING: recursion requested but not available

;; OPT PSEUDOSECTION:
;; EDNS: version: 0, flags:; udp: 4096
;; QUESTION SECTION:
;scs.kpi.ua.                IN      SOA

;; AUTHORITY SECTION:
kpi.ua.                     3600    IN      SOA      ns.kpi.ua. domainmaster.kpi.ua. 2024112208 14400 3600 1209600 86400

;; Query time: 21 msec
;; SERVER: 77.47.128.130#53(ns.kpi.ua) (UDP)
;; WHEN: Sun Dec 01 05:27:03 EET 2024
;; MSG SIZE rcvd: 91
```

Рис. 5 – Отримання SOA-запису зони scs.kpi.ua.

Виконано команду `dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua SOA`. У секції **AUTHORITY SECTION** зазначено первинний сервер (ns.kpi.ua) та тимчасові характеристики зони:

- Refresh: 14400 секунд.
- Retry: 3600 секунд.
- Expire: 1209600 секунд.

```
t3ry4@fedora:~$ dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua CNAME

; <<>> DiG 9.18.30 <<>> @ns.kpi.ua scs.kpi.ua CNAME
; (1 server found)
;; global options: +cmd
;; Got answer:
;; ->>HEADER<<- opcode: QUERY, status: NOERROR, id: 47889
;; flags: qr aa rd; QUERY: 1, ANSWER: 0, AUTHORITY: 1, ADDITIONAL: 1
;; WARNING: recursion requested but not available

;; OPT PSEUDOSECTION:
;; EDNS: version: 0, flags:; udp: 4096
;; QUESTION SECTION:
;scs.kpi.ua.                IN      CNAME

;; AUTHORITY SECTION:
kpi.ua.                     3600    IN      SOA      ns.kpi.ua. domainmaster.kpi.ua. 2024112208 14400 3600 1209600 86400

;; Query time: 20 msec
;; SERVER: 77.47.128.130#53(ns.kpi.ua) (UDP)
;; WHEN: Sun Dec 01 05:27:27 EET 2024
;; MSG SIZE rcvd: 91
```

Рис. 6 – Перевірка наявності CNAME-запису для доменного імені scs.kpi.ua.

Командою `dig @ns.kpi.ua scs.kpi.ua CNAME` виконано запит. У секції **ANSWER SECTION** відсутній запис типу CNAME, що свідчить про відсутність псевдоніму для даного домену.

Висновок

У ході виконання лабораторної роботи було досліджено доменну службу імен (DNS) за допомогою утиліт `dig` та `nslookup`. Проведено пряме та зворотне перетворення доменного імені `scs.kpi.ua` та відповідної IP-адреси. Виявлено список авторитетних серверів зони та їх тимчасові характеристики. Проведено налаштування локального хоста для використання іншого DNS-сервера. Перевірено наявність псевдонімів (CNAME-записів) для зазначеного доменного імені.

Отримані практичні навички роботи з DNS дозволили краще зрозуміти процеси перетворення доменних імен, взаємодії між серверами та конфігурування локальних налаштувань. Лабораторна робота виконана успішно, усі завдання досягнуті.